

Chambre des Représentants de Belgique

SESSION EXTRAORDINAIRE 1991-1992 (*)

23 AVRIL 1992

PROPOSITION DE LOI

modifiant la Nouvelle loi communale

(Déposée par M. Eerdekens)

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Au cours de la précédente législature, diverses propositions de loi ont été déposées par des membres appartenant à la majorité comme à l'opposition, dans le souci de protéger l'indépendance et l'intégrité de ceux qui exercent un mandat public électif et de contribuer par là au respect de nos institutions.

Réputé niveau de pouvoir le plus proche du citoyen, le mandat communal est paradoxalement celui qui à cet égard a retenu le moins l'attention du législateur.

Si nous examinons la situation chez nos voisins, nous constatons qu'ils se sont dotés d'instruments permettant de sanctionner des faits et attitudes de nature à entacher l'exercice du mandat communal :

— Au *Royaume-Uni*, les conditions d'éligibilité sont exposées à l'article 79 du « Local Government Act 1972 », les articles 80 et 81 traitant des incompatibilités; à noter qu'au nombre des chefs d'interdiction automatique figurent la banqueroute, ou encore le fait d'une condamnation excédant trois mois de prison (ferme ou avec sursis), dans la période des

(*) Première session de la législature n° 48.

Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers

BUITENGEWONE ZITTING 1991-1992 (*)

23 APRIL 1992

WETSVOORSTEL

tot wijziging van de nieuwe Gemeentewet

(Ingediend door de heer Eerdekens)

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Tijdens de vorige zittingsperiode hebben leden van zowel de meerderheid als de oppositie een aantal wetsvoorstellen ingediend om de onafhankelijkheid en onkreukbaarheid te vrijwaren van hen die een door verkiezing verkregen openbaar mandaat uitoefenen en om aldus tot het respect voor onze instellingen bij te dragen.

Het gemeentelijk mandaat, dat geacht wordt het gezagsniveau te zijn dat het dichtst bij de burger staat, is paradoxaal genoeg datgene waaraan de wetgever in dat opzicht het minst aandacht heeft besteed.

Als wij de toestand bij onze buurlanden bekijken, komen wij tot de bevinding dat zij over instrumenten beschikken waarmee ze feiten en gedragingen kunnen bestraffen die een smet werpen op de uitoefening van het gemeentelijk mandaat :

— In het *Verenigd Koninkrijk* worden de verkiesbaarheidsvoorwaarden bepaald in artikel 79 van de « Local Government Act 1972 », terwijl de artikelen 80 en 81 van die wet betrekking hebben op de onverenigbaarheden. Hierbij zij opgemerkt dat als redenen voor een automatisch verbod onder meer gelden : bankbreuk, veroordeling tot meer dan drie maanden

(*) Eerste zitting van de 48e zittingsperiode.

cinq années avant l'élection ou après celle-ci; le défaut de déclaration de volonté d'accepter le mandat, dans des formes prescrites, de même que l'absence non excusée, prolongée au-delà de six mois consécutifs, entraînent la démission d'office, conformément à l'article 85 de la même loi; le refus d'obtempérer à une mesure de démission d'office donne lieu à des poursuites pénales pour abus de pouvoir, en application de l'article 92 de la même loi.

— En France, le Code de l'administration communale a été profondément modifié par la loi de 1982; le code prévoyait comme causes de démission d'office ou révocation, l'absence à trois séances successives du conseil municipal (article 36), le refus de remplir les fonctions (article 37), et bien entendu la survenance d'une cause d'inéligibilité ou d'incompatibilité (articles 236 et 239 du Code électoral); aux termes de la nouvelle loi, ce n'est plus le préfet mais le tribunal administratif qui prononce la démission d'office du conseiller municipal; la disposition relative aux absences successives est abrogée, celle relative au refus d'exercer les fonctions étant maintenue.

La présente proposition a pour objet de compléter en cette matière l'effort indéniable de clarification entrepris par la codification de la loi communale et les modifications qui lui ont été apportées.

COMMENTAIRES DES ARTICLES

Article 1er

L'article proposé tend à introduire dans la loi communale un nouveau chef de déchéance du mandat de conseiller communal, lorsqu'il y a refus de remplir une des fonctions dévolues par les lois; pour l'application de cette disposition, il y a refus non seulement en cas de déclaration expresse à l'autorité publique compétente mais encore en cas de déclaration par l'intéressé par des moyens d'expression publique ou encore du fait du comportement notoire, lorsqu'il est constaté une longue succession d'absences non justifiées aux séances du conseil communal, après avertissement de l'autorité compétente.

gevangenisstraf (zonder of met uitstel) gedurende een periode van 5 jaar vóór of na de verkiezing, het niet afleggen, in de voorgeschreven vormen, van een verklaring waarin de wil wordt kenbaar gemaakt om het mandaat te aanvaarden, alsmede de afwezigheid gedurende meer dan zes opeenvolgende maanden en zonder enige verantwoording, die, conform artikel 85 van dezelfde wet, het ontslag van ambtswege met zich brengen; ten slotte geeft de weigering om gevolg te geven aan een maatregel tot ontslag van ambtswege, aanleiding tot strafrechtelijke vervolgingen wegens machtsmisbruik, en zulks met toepassing van artikel 92 van dezelfde wet.

— In Frankrijk werd de « Code de l'administration communale » grondig gewijzigd door een wet van 1982. Volgens die « Code » golden als oorzaken van ontslag van ambtswege of afzetting, het wegblijven op drie achtereenvolgende vergaderingen van de gemeenteraad (artikel 36), de weigering van ambtsvervulling (artikel 37) en uiteraard het ontstaan van een oorzaak van onverkiesbaarheid of onverenigbaarheid (artikelen 236 en 239 van het Franse Kieswetboek). Krachtens de nieuwe wet wordt het ontslag van ambtswege van het gemeenteraadslid niet langer door de prefect van het departement, maar door de rechtbank uitgesproken. De bepaling betreffende de achtereenvolgende afwezigheden wordt opgeheven, terwijl die inzake de weigering van ambtsvervulling gehandhaafd wordt.

Dit wetsvoorstel moet als een aanvulling worden gezien van de onbetwistbare inspanning die ter zake werd geleverd om meer duidelijkheid te scheppen. Tot die inspanning werd een aanzet gegeven met de codificatie van de gemeentewet en de daarin aangebrachte wijzigingen.

COMMENTAAR BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 1

Het voorgestelde artikel wil in de gemeentewet een nieuwe grond tot vervallenverklaring van het mandaat van gemeenteraadslid invoeren in geval van weigering om een van de bij de wet opgedragen ambten te vervullen. Voor de toepassing van die bepaling geldt als een weigering niet alleen een uitdrukkelijke verklaring aan de bevoegde openbare instantie, maar ook een verklaring van de betrokkene via de media of nog het feit dat die weigering kan worden afgeleid uit een notoir gedragspatroon dan wel wanneer geconstateerd wordt dat de betrokkene, ondanks waarschuwingen vanwege de bevoegde instantie, bij voortduring en zonder enige rechtvaardiging afwezig blijft op de vergaderingen van de gemeenteraad.

Art. 2

La proposition introduit à l'article 92 de la nouvelle loi communale une extension de l'*interdiction de siéger*, impliquant l'interruption du droit de regard, applicable à un conseiller communal dès l'ouverture d'une instruction pénale et jusqu'au prononcé de la décision définitive du juge administratif sur le fait de savoir si l'intéressé est ou non frappé de déchéance, lorsque des poursuites sont engagées pour un délit relevant du Code pénal, *commis à l'occasion de l'exercice de la mission communale*; cet article a pour effet de dispenser l'autorité responsable de la convocation et de l'application du droit de regard, si elle estime que ces mesures conservatoires sont nécessaires à la sauvegarde de l'intérêt général.

CL. EERDEKENS

PROPOSITION DE LOIArticle 1er

Dans la nouvelle loi communale, dans la Section 6, il est inséré un article 22bis, libellé comme suit :

« Art. 22bis. — Le conseiller communal ou l'échevin qui, sans excuse valable, oppose un refus manifeste à l'exercice de ses fonctions, soit par voie de déclaration expresse adressée à qui de droit ou rendue publique par son auteur, soit par une absence persistante après avertissement de l'autorité chargée de la convocation, est réputé démissionnaire.

Un recours lui est ouvert conformément aux dispositions de l'article 22. »

Art. 2

L'article 92 de la même loi est complété par un 5°, libellé comme suit :

« 5° de prendre part à toute délibération et d'user du droit de regard sur les dossiers de la gestion communale, pour la durée de la procédure, dès l'ouverture d'une instruction pénale, du chef d'infraction

Art. 2

Het voorstel voert in artikel 92 van de gemeentewet een nieuw *verbod in om zitting te nemen*. Dat verbod onderbreekt het recht van het betrokken gemeenteraadslid om zijn controlebevoegdheid uit te oefenen en is op hem van toepassing zodra een strafonderzoek wordt ingesteld. Het geldt tot de definitieve uitspraak van de rechter in bestuurszaken in verband met de vraag of de betrokkene al dan niet vervallen is van het recht om zitting te hebben, wanneer vervolging is ingesteld voor een *bij de uitoefening van de gemeentelijke opdracht begaan misdrijf* dat onder het Strafwetboek valt. Die bepaling heeft tot gevolg dat de bevoegde instantie vrijgesteld is van de verplichte oproeping en van het laten uitoefenen van de controlebevoegdheid, indien zij van oordeel is dat die bewarende maatregelen nodig zijn ter vrijwaring van het algemeen belang.

WETSVOORSTEL

Artikel 1

In de nieuwe gemeentewet wordt, onder Afdeling 6, een artikel 22bis ingevoegd, luidend als volgt :

« Art. 22bis. — Het gemeenteraadslid dat of de schepen die zonder geldige reden van verschuiving kennelijk weigert zijn ambt te vervullen en die weigering ter kennis brengt, hetzij bij wege van een uitdrukkelijke verklaring, ongeacht of die gericht is aan de persoon voor wie ze rechtens bestemd is dan wel door degene die de verklaring aflegt, openbaar gemaakt wordt, hetzij door voortdurende afwezigheid na waarschuwing door de met de oproeping belaste instantie, wordt geacht ontslagnemend te zijn.

De betrokkene kan beroep instellen overeenkomstig het bepaalde in artikel 22. »

Art. 2

Artikel 92, eerste lid, van dezelfde wet wordt aangevuld met een 5°, luidend als volgt :

« 5° deel te nemen aan enige beraadslaging en zijn recht van controle op de dossiers van het gemeentebestuur uit te oefenen tijdens de gehele duur van de procedure, en met name vanaf het ogenblik

tion commise à l'occasion de l'exercice des fonctions communales. »

17 mars 1992.

CL. EERDEKENS
M. HARMEGNIES
F. DUFOUR
CH. JANSSENS

dat een strafonderzoek is ingesteld wegens een misdrijf begaan bij de uitoefening van zijn gemeentelijk ambt. »

17 maart 1992.
